

Iain Tulloch, stjóri í hetlensku stórfyrítökuni „Hay & Company“:

Føroyingar góðan móguleika at fáa væl burtur úr oljuni

-Føroyar eru avgjört betur fyrri enn Hetland var tað, tá oljuvinnan tók seg upp her fyrri skjótt 25 árum síðani. Gongdin í Hetlandi hevur í nógvum verið stýrd úr London. Eftir at hava vitjað í Føroyum haldi eg títt eru nógv minni heftir at Keyptmannahavn enn vit hava verið av London, og tí síggi eg eisini nógv fyrimunir longu her við byrjanina til eina føroyska oljuvinnu sigur Iain Tulloch, stjóri í skipameklarafyrítökuni „Hay & Company“ í Lerwick og stjóri í felagsskapinum av feløgum, ið arbeiða í oljuvinnuni, „Shetland Oil Industry Group“

JAN MULLER

Iain Tulloch er stjóri í skips-meklara- og umboðsfyrítökuni „Hay & Company“, ið er ein av teimum stóru fyrítökunum í Hetlandi. Fyrirtekan tekur sær av teimum flestu av skipunum, sum leggja inn til Lerwick í Hetlandi. Eis og í Føroyum veksur talið á stórum farþamanskypum, sum leggja leiðina til Hetlands. Fyrirtekan hjá Iain Tulloch er umboð fyrri mong av hesum skipunum, men harafturat hava teir úr at gera við at taka sær av teimum mongu seismikkskipunum, sum gera kanningar á Atlantismótunum millum Hetland og Føroyar. Lerwick liggur sera væl fyrri í so máta, og tí koma flestu av seismikkskipunum av og á til Lerwick eftir vörum og tænastum og fyrri at skifta manning. Tala er eisini um Hay & Company umsitur eisini loftvegis flutningin av oljefólki og góðsi til olju-

vinnuna.

Tað er greitt, at fleiri av seismikkskipunum, sum arbeiða í føroyskum sjógv, brúka Lerwick sum útgerðarhavn. Nógv av útgerðini, sum verður brúkt í seismikkanningunum, verður send úr Stavanger og Aberdeen og lögð á goymslu í Lerwick, haðani seismikkskipini síðani koma eftir útgerðini.

Iain Tulloch hittir undir vitjan síni í Føroyum umboð fyrri vinnulív og myndugleikar.

Hann sigur, at tað hevði verið ynskiligt at fingið eitt joint-venture samarbeiði við føroyskar fyrítøkur, nú oljuvinnan tykist taka dyk á seg á leiðunum millum Hetland og Føroyar.

-Her um okkara leiðir hevur verið eitt stórt virkseni í mong mong ár, og sjálvandi hava vit onkrar royndir, sum tit í Føroyum - nu leiingin skjótt fer í gongd - kunnu fáa gagn av sigur Iain Tulloch. Hann

Iain Tulloch, ein av andangongumomnum í hetlensku vinnuvinnunum sær nógv móguleika fyrri samvinnu millum Føroyar og Hetland, nú oljuvinnan fer at mennast á Atlantismótunum. Mynd Jens K. Vang

sær tegin, at tættari samstarv verður knýtt millum Hetland og Føroyar, sum í ávísan mun eru meirilík, tó at hann sær móguleikarnar hjá føroyingum at vera nógv stóri og betri enn teir nákrantið hava verið hjá hetlendingum.

Føroyar í betri støðu

-Samanhera vit hesi bæði oyggjalondini við atliti til eina oljuvinnu, er greitt, at tit sum tjóð hava nógv betri móguleikar at fáa nakað burtur úr hesi vinnu enn vit í Hetlandi hava havt tað og hava tað framvegis.

Iain Tulloch er ikki sori hugtiki av, hvussu væl føroyingar hava dugað at bygt upp landið, og heldur hann, at ein orsök in, at Føroyar í mongum eru so nógv fremri enn Hetland er í jarstøðan og tilknýtið til „móðurlandið“ sum hann málber seg.

-Vit í Hetlandi eru sera tætt knýttir av London og verða í nógvum stýrdir haðani. Meðan tit í Føroyum við tykkara íjarstöðu frá Danmark og við tykkara sjálvbjargnistrongd hava megnað at stýra útviklingunum sjálvir, uttan at Keyptmannahavn alla tíðina skal verða spurt eftir. Hetta er nakað, sum vit í Hetlandi øvunda tykkum.

Umframt at vera stjóri í Hay-fyrítökuni, so stendur Iain Tulloch eisini á odda fyrri felagsskapinum av olju-fyrítökum í Hetlandi.

-Umboð fyrri okkara felagsskap „Shetland Oil Industry Group“, hava fleiri ferðir vitjað í Føroyum og kunnað seg við viðurskiftini

her. Vit hava drúgvur royndir, nú oljuvinnan hevur verið í Hetlandi síðani fyrri 70-unum. Fyrri tykkum er hetta ein heilt nýggj vinna, og tí haldi eg tað kundi verið á hugavert at fingið eitt samstarv í lag, har tit m.a. kundu lært av okkara royndum, tá talan er um at fara væl við tí umhvørvinum og annars samfelagnum og her ikki minst íbúgvunum sum heild sigur Iain Tulloch og heldur fram:

-Men sum eg longu hava sagt, so eru tit í ein betri støðu enn vit, tí tit tykjast at stýra øllum útviklingunum sjálvir, meðan vit bert eru ein partur av Bretlandi. Vit hava verið noyðdir til at gera sum stjórnin í London og lutvist oljufeløgum hava sagt.

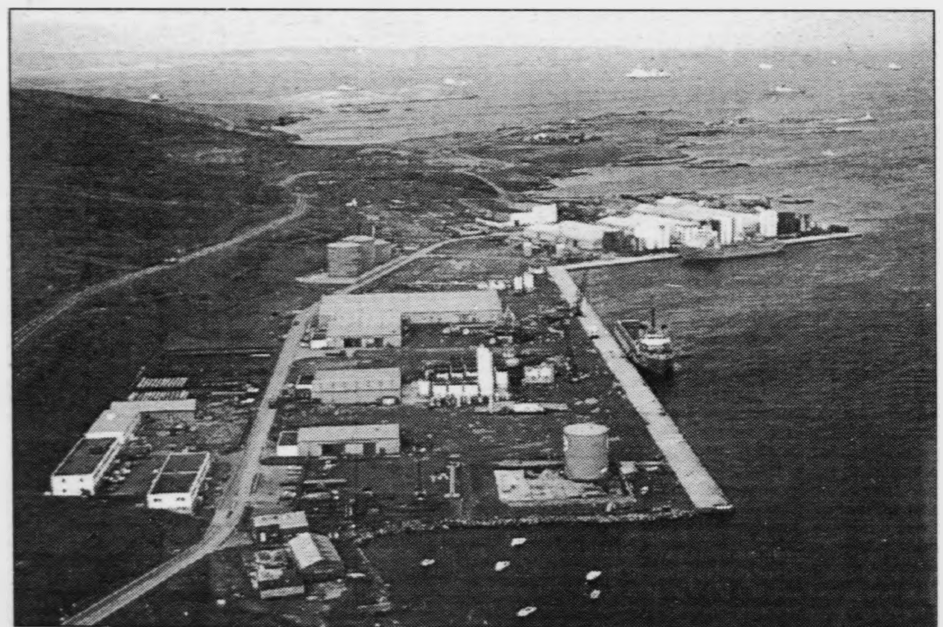
Oljan stóran týðning

Iain Tulloch heldur tó ikki, at tólkið í Hetlandi hevur orsök til at vera ónøgt við útviklingin, sum hevur verið í oljuvinnunum. M.a. varð fyrsti stóri oljeterminalurin í Bretlandi bygdur í Sullom Voe. Eisini útgerðarhavn og flogvøllur eru komin í kjalarvörinum á oljuni, so Hetland hevur fingið nógv burtur úr oljuni.

-Men nú er hetta við at broyast. Tøkniligi útviklingurin hevur verið so stórur, at vit í dag mugu góðtaka, at tað mesta av supply-virksenu verður gjørt út frá havnum í Aberdeen og Peterhead. Tí er supply-virksenið í Hetlandi nógv minna. Nakað hevur við verið í sambandi við úthyggjarnar á Foinaven og Schiehallion-feltunum vestan fyrri Hetland.

Tað var annars tann tíð, ta fleiri av heimsins størstu oljufeløgum, eitt nú BP, Shell og Chevron høvdu skrivstovur í Lerwick og

O.I.L. eitur útgerðarhavnin í Lerwick

hövdu stóran týðning fyrri virksemd í Hetlandi. Nú eru flestu av skrivstovnum afturlatnar, og herfyri snaraði Shell sum tað seinasta oljufelagið lykilin. Teir hava annars havt eina stöð í Hetlandi síðani 1972.

Tíðirnar eru broyttar, og tað er vordíð lættari og bfligari fyrri stóru oljufeløgini at brúka Aberdeen sum útgerðarhavn. Eisini broytingin frá at brúka teir traditionellu oljupallarnar til tey nýggju og stóru framleiðslu- og goymsluskipini hevur havt við sær, at nóg av arbeiðinum, sum áður varð gjørt á landi, sum bygging av modulum ol. er ikki neyðugt longur. Skipini verða bygd og liðugt útgjörð á skipasmíðjum fyrri síðani at verða lögð fyrri akkerð á oljufeltunum í 10 til 20 ár. Harvið er ikki sagt, at oljuevintýrið er av fyrri hetlendingar.

Talan er bara um eina nýggja tíð, og so skjótt virksemd ókist vestan fyrri Hetland, so verða stórnar í Hetlandi eisini meira áhugaverdar. Í lóuni eru tað so serstakliga seismikkskipini, sum eru kjarnin í virkseminum.

Hóast oljuevintýrið er nóg broytt hesi seinastu 25 árin, síðani fyrsta oljan kom í land í Hetlandi, so hevur oljan framvegis stóran týðning fyrri búskapin, og her er tað ikki minst oljuterminalurin í Sullom Voe, sum gevur pengar. Óll oljan frá nýggja oljufeltunum Schiehallion á Atlantsmótinum verður lögð upp í Sullom Voe. Myndugleikarnir fáa rættliga fitt av pengum fyrri hvørja tunnu av olju, sum verður lögð upp her.

Oljuleiðing við Føroyar

Hetlendingar eru sera spentir um gongdina vestan fyrri oyggjarnar, tí oljufeløgini gera stórar lögur í at finna olju og gass í hesum økinum. Tað hevur m.a. verið frammi, nú so nóg gass er funnið á leiðunum vestan fyrri Hetland, at tað móguliga kann vera lønandi at leggja leiðingar frá feltunum og til Sullom Voe. Hetlendingar hava eisini boðið sær til at taka fínóti olju og gassi frá móguligum føroyskum keldum.

Iain Tulloch visir á, at BP og Shell hava valt at leggja oljuna frá Foinaven upp í Flotta á Orknoyggjunum og oljuna frá Schiehallion upp í Sullom Voe í Hetlandi. Men um fimm ár skulu hesar avtalur endurskoðast, og tað kann henda, at feløgini til ta tíð hava funnið fram til eina ætlan at leggja oljuleiðing frá feltunum til annan av terminalunum. So er spurningurin, hvør terminalur verður valdur. Av tí at oljuøkini liggja nærri Hetlandi og at eisini risastóra oljukeldan Clair liggur í hesum økinum, vóna hetlendingar, at framtíðar oljuleiðing frá olju- og gassfeltunum á Atlantsmótinum kemur at ganga til Sullom Voe, sum eisini er stytsta leiðin.

Føroyska oljan

Hvat víðvíkur gongdini í Føroyum so heldur Iain Tulloch, at tað sjálvandi er upp til okkum, um vit vilja bygga ein terminal í Føroyum ella flyta oljuna til Sullom Voe. Ein annar móguleiki, sum kann blíva meira aktuallur í framtíðini, er tann, at oljan verður av-

Hay & Company er nóg upp í oljuvinnuni í Hetlandi

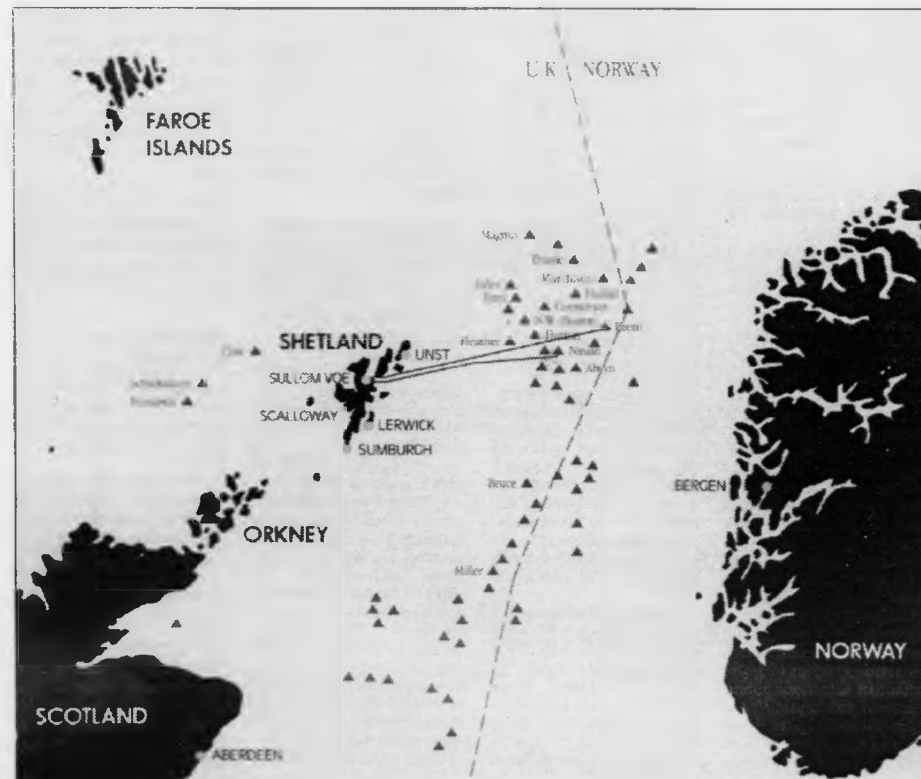
skipað frá feltunum og flutt beinleiðis til raffinarir á meginlandinum.

Iain Tulloch er ikki í iva um, at oljan fer at vera góð fyrri Føroyar, men tað veldst eisini, um myndugleikarnir megna at fáa tær røttu avtalurnar.

Tá oljufeløgini komu til Hetlands í síni tíð var olju-prisurin tvífalt so høgur sum í dag. Vit settu pengar í grunnar og gjördu lögur í vegir og í vinnulívið. Eisini hava pengar verið brúktir til at menna fiskivinnuna.

Iain Tulloch sigur, at tað hava sjálvandi eisini verið myrkar síður við oljuvinnuni og her sípar hann m.a. til, at mong fólk dugdu ikki at handfara so nógvar pengar. Tey fingi sera nógvar pengar, men hövdu ikki gjørt sær greitt, at fyrr ella seinni, so broyttist hetta.

Iain Tulloch sigur, at henda vitjanin í Føroyum verður vónandi ikki tann seinasta. Sjálvur heldur hann, at móguleikarnir fyrri, Atlantsmótin verður eitt stórt framtíðar oljuøki, eru stórir. -Vit siggja tað m.a. á tí nógva seismiska virkseminum. Hetta er eitt tekin um, at her finst nóg meira olja enn funnin er higartil. Eg siggi tí eisini, at tað fer at vera tørvur á einum samarbeiði millum Hetland og Føroyar.

Mugu sleppa í Hvíta økið

Eins og mong onnur ikki bert inni á meginlandinum men eisini í Hetlandi, so sær Iain Tulloch legin, at marknaðin millum Bretland og Føroyar verður loyst. -Allur oljuvinnadurin býðir at sleppa í gongd á Atlantsmótinum, og her eru bæði Hvíta Zonan og Føroyaøkið av stórum týðningi, so eg fari inniliga at heita á stjórnirnar í báðum londum at fáa hesi víðurskiftini uppá pláss, soleiðis at ferð kann setast á virksemd.

-Hvat kunnu tit læra okkum?

-Nóg, eri eg visur í. Tit mugu ansa eftir, at oljufeløgini ikki heilt svirtaka landið. Tit eiga oyggjarnar, og tað eru tí bara tit sjálvi, sum skulu gera av, hvat skal henda og ikki.

Iain Tulloch heldur tað er umráðandi ikki at lata oljuvirksemd floyma yvir allar oyggjarnar. Hann heldur tað

Verða fleiri olju- og gasskeldur funnar millum Hetland og Føroyar, so er greitt, at hetta fer at hava við sær stóri samvinnu millum báðar oyggjabolkarnar.

vera rætt at avmarka tað til ávis øki, soleiðis at restin av landinum framhaldandi kann vera sum tað altið hevur verið - óspolerað av utviklinginum. Eisini hevur tað alstóran týðning, at aðrar vinnur so sum fiskivinnan ikki steðga upp ella verða minni mettar.

Hvat vandanum fyrri oljudáking víðvíkur, so heldur Iain Tulloch, at tað ber til at forða fyrri dáking, um tú alla tíðina er varin og ansin. Ein má ongantíð slaka uppá krøvini, sum skulu tryggja eitt reimt umhvøvi.

Samanbera við Føroyar og Hetland, so bugva 23.000 fólk í Hetlandi í dag, umleið helvtin av tí, sum býr í Føroyum. Ein trýðingur, 8000 fólk, býr í Lerwick.

Sosialurin skilur, at nú Norrøna er farin at sigla upp á Lerwick er ynski um at fáa nakað itókiligt burtur úr samstarvinum. Verða fleiri oljukeldur funnar á leiðunum millum báðar oyggjabolkarnar siggja hetlendingar eisini legmir, at veruliga samvinna kemur burtur úr.

Ella fyrri at brúka orðini hjá Iain Tulloch: -Vit hava fyrr havt tætt samstarv, latíð okkum kveikja nýtt liv í tað.